

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

Tale ved/til : Trontaledebatten

Sted : Stortinget

Dato : 13. oktober 1994 Med forbehold om endringer

President.

Hvis vi spør oss hva som opptar folk aller mest, tror jeg svaret vil være arbeid og en trygg hverdag, et rent miljø og fred. Vi er alle opptatt av tryggheten i samfunnet, for oss selv, for familien vår, for barna.

Det er Regjeringens linje å sikre et tryggere og mer rettferdig samfunn, med arbeid for alle og sikkerhet for Norge som nasjon.

Før valget i fjor la vi stor vekt på at landet trenger en langsiktig og stø kurs. Fordi arbeidsledigheten fortsatt er vårt alvorligste samfunnsproblem, må alle partier føle ansvar for det som er den fremste oppgaven: Å få ledigheten ned.

Skal vi få til dette, må vi bygge på Solidaritetsalternativet - og fortsatt ha et nært samarbeid med en fremsynt og ansvarlig fagbevegelse, slik Regjeringen legger opp til. Da kan vi videreføre den kurs som skaper vekst uten inflasjon - gir vekst som skaper arbeidsplasser - og gir vekst som skaper økt velferd.

Hva vi kan make i årene framover vil avhenge av to forhold: Vår politiske vilje til å prioritere og vår økonomiske evne til å bære utgiftene.

Det er en erfaring vi må ta med oss: Vi må ha råd til de velferdsordningene vi ønsker. Vi må avpasse utgiftene etter

inntektene. Hvis ikke går det galt. For alle som er opptatt av velferdssamfunnet - for trygdesystemet og eldreomsorgen, for barnehager, utdanning og helse - må det å styrke landets inntekter stå øverst på den politiske dagsorden.

Da må vi bygge videre på det grunnlaget som nå er lagt. Om få år kan vi ikke lenger regne med voksende oljeinntekter. Næringslivet på fastlandet må da sikre oss økte inntekter. Vi må få et bredere og tryggere fundament å stå på når vi skal møte økende pensjonsforpliktelser og nye behov innen helse- og eldreomsorgen. Det er bare ved å legge et langsiktig perspektiv til grunn at vi kan sikre velferden i årene framover. Det er også slik - og bare slik - vi kan bekjempe ledigheten på varig basis.

Nå som tidligere er det bare Arbeiderpartiet og det politiske sentrum - sammen - som kan skape flertall for en kurs som sikrer styringen og verner om tryggheten i velferdssamfunnet vårt.

Innlegget fra Høyres leder i går bekrefter at partiet er opptatt av å begrense politikkenes innflytelse og overlate mer til markedet. Det er her de viktigste skillelinjene i politikken går, nå som før.

Det hjelper lite at Senterpartiets parlamentariske leder i sitt innlegg i går forsøker å skape et annet inntrykk. Men fordi Senterpartiet for tiden helst søker selskap med SV og RV, både i utenriks- og næringspolitikken, blir det nok noe vanskelig å orientere seg i terrenget.

Men Senterpartiet har vel ikke glemt hvordan og hvorfor vi nå ser gode resultatene i norsk økonomi? Da den borgerlige regjeringen sto overfor den økonomiske krisen og ga opp - hvem var det da som kunne samarbeide med Arbeiderpartiet om en ny politikk? Jo, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Dette var bildet - også etter at Syse-regjeringen gikk i oppløsning - helt til i fjor høst. Det var da Senterpartiet valgte å sette seg selv utenfor og satse på "sjølbergingslinja".

Det var fordi sentrumspartiene skiftet side og snudde ryggen til Høyre, at vi i fellesskap kunne få landet ut av de økonomiske problemene, og inn på en trygg kurs.

Vi har lyktes med å snu den negative utviklingen i norsk økonomi. Ansvar vil fortsatt hvile på flere enn Regjeringen og Arbeiderpartiet. Ingen partier kan fraskrive seg ansvaret for landets situasjon. Regjeringen og Arbeiderpartiet er, nå som tidligere, innstilt på et reelt samarbeid med andre partier her i Stortinget. Vi må videreføre den politikken som har gitt gode resultater og som har gjort det mulig for oss å ri av den lengste nedgangskonjunkturen siden krigen.

President,

Det kan ikke gjentas for ofte: Et styrket næringsliv er også forutsetningen for å styrke velferden i årene som kommer. For behovene vil øke sterkt, i helsevesenet og eldreomsorgen.

Mer enn på noe annet område er det viktig med folkevalgt styring. Norge har en godt utbygd helsetjeneste og en god fordeling av tilbudene. Dette er kvaliteter vi skal bevare. Men vi er ikke fornøyd. For mange pasienter er ventetiden for lang og tilbudene ikke tilstrekkelige. Vi vil klargjøre og styrke den statlige styringen. Det er nødvendig med en bedre samordning og arbeidsdeling mellom de ulike leddene i helsetjenesten. Vi må se ut over fylkesgrensene for å sikre både kvaliteten og tilbudene, slik Regjeringen legger opp til i helsemeldingen.

Også innen eldreomsorgen må vi ta ansvar i fellesskap. Eldre menneskers behov for pleie og omsorg, kan ikke bare overlates

til den enkelte familie når egne krefter ikke strekker til. Vi må bruke mere penger til helse og eldreomsorg i årene som kommer. Da må Norge ha en sterk og stabil nasjonal økonomi, som er en forutsetning både for sysselsetting og velferd.

Derfor mener Regjeringen at vi står sterkere ved å gå inn som fullt medlem av EU-samarbeidet. Hvis vi som eneste land i Vest-Europa blir stående utenfor EU, blir vår stilling som industrinasjon usikker. Framtiden vil bli tryggere for det norske folk om Norge er med å forme den videre politiske og økonomiske utvikling i Europa.

Det er gjennom å ha innflytelse på det viktigste samarbeidet mellom landene i Europa at vi best kan sikre stø kurs. Å stille seg utenfor ville være det dramatiske bruddet med den linje Norge har fulgt i hele etterkrigstiden.

Ved å bli med i EU-samarbeidet vil det bli lettere å holde lave priser, en stabil kronekurs og lav rente. Grunnlaget for nye investeringer i næringslivet vil bli styrket. For norsk industri og norsk næringsliv gir et EU-medlemskap størst trygghet og innflytelse over egne rammebetingelser. Det vil sikre oss like og rettferdige kjørerregler. Den tryggheten ønsker Arbeiderpartiet at norsk næringsliv skal ha.

De største forandringene kan vi oppleve ved et nei. Blir Norge stående alene utenfor EU-samarbeidet, blir kravene til norsk politikk bare større. Det blir mer krevende å unngå valutaspekulasjon og renteøkning. Det blir mer krevende å skape tro og tillit til at det er klokt å satse i Norge framfor i andre land. Da blir det nødvendig med en strammere linje. Det blir nødvendig med en raskere nedbygging av underskuddet for å unngå renteøkning og spekulasjon mot krona. Da blir det ikke lettere, men vanskeligere å finne rom for de økonomiske midlene som det krever å satse på økt velferd.

Heller ikke i denne debatten har vi fått svar på hva som er nei-partienes alternativ til den politikken Norge i dag fører. Men vi registrerer jo at både Senterpartiet og SV forsøker å berolige folk ved å si at de både er litt for og litt mot, når det gjelder EØS og NATO.

President.

Jeg merket meg noe Senterpartiets parlamentariske leder, sa i sitt innlegg. At de partier som i dag sier ja til deltakelse i EU-samarbeidet ikke har noen grunn til å bekymre seg. Ingen kan hindre at disse partiene kan påvirke Stortingets beslutninger - også etter et nei, sa Jacobsen.

Men, president, jeg tror det er grunn til å bekymre seg. For til fjernsynet kom Senterpartiets parlamentariske leder med noe som må gi grunn til sterk uro - både i befolkningen og i norsk næringsliv. Han sa ikke bare at Senterpartiet vil kunne blokkere et ja i det norske folk til at Norge skal bli med i EU-samarbeidet, sammen med våre naboland. Det er ille nok - noe mange reagerer sterkt på.

Han sa faktisk også at Senterpartiet kan stemme ned en eventuelt reforhandlet EØS-avtale. Da kan det virkelig bli dramatisk for Norge, president. For ingen har vel tenkt seg at Norge kunne komme i den situasjon at vi står uten både medlemskap og EØS?

Vi har jo hele tiden opplevet at mye av den argumentasjonen deler av nei-siden fører mot EU-medlemskap, i virkeligheten også er en avvisning av den EØS-avtalen Norge har inngått og som bedriftene nå høster store fordeler av. Vi er en del av det indre marked med felles regler, som gir våre bedrifter større trygghet. Likevel har nei-partiene i det siste unngått å angripe EØS-avtalen direkte, fordi de vet at EØS samler bred støtte.

Nå sier altså Senterpartiet at Norge etter et eventuelt nei til EU også kan bli stående uten EØS. Til nå har vi hørt at Senterpartiet ville ta til etterretning at et tilstrekkelig flertall i Stortinget har støttet EØS-avtalen. Men i går sa partiets parlamentariske leder at de partier som står bak EØS-avtalen samler over 3/4 flertall i Stortinget. Men - Johan J. Jacobsen vet jo at dette ikke er tilfelle. For det er jo nettopp det forhold at Senterpartiet, SV og RV har mer enn 1/4 av stemmene i denne sal, som gjør at det norske folk fortsatt må leve i usikkerhet om at ja den 28. november vil bli respektert av Stortinget.

Vi vet at deler av EØS-avtalen vil måtte forhandles på nytt hvis Norge og Island blir stående alene igjen i EFTA. Da Sveits sa nei til EØS-avtalen, krevde man jo at den reviderte avtalen måtte godkjennes på ny med 3/4 flertall. Dette ble da avvist av flertallet her i salen fordi de endringer som var nødvendig var av begrenset karakter.

Men hva vi ikke vet i dag, er hva som vil bli resultatet av en reforhandling hvis bare to land blir igjen i EFTA. Det kan kreve løsninger som ikke nødvendigvis vil være helt parallelle med det vi har i dag. Derfor er det nå skapt ny usikkerhet også om EØS-avtalens skjebne i Stortinget, hvis det blir nei til EU-medlemskap.

President.

Det er et flertall i denne salen som mener det er behov for en sterkere politisk styring, hvis vi skal sikre tryggheten og en rettferdig fordeling i samfunnet. I en situasjon hvor ingen partier kan mønstre flertall alene, blir det ikke mulig å nå resultater hvis hvert parti skal kjøre sitt eget løp, og glemme ansvaret for helheten. La oss ikke glemme at politisk styring krever av oss evnen til å samle flertall bak

beslutninger som gir landet en helhetlig og framtidsrettet politikk.